

Oölogische en nidologische mededelingen in 1967 (en eerder)

door

W. Ph. J. HELLEBREKERS

GROOT LEGSEL VAN HET WATERHOEN (Gallinula chloropus).

Op 15 april 1961 werd langs de Rijndijk tussen Amerongen en Wijk bij Duurstede een nest van het Waterhoen gevonden met 16 eieren; waarschijnlijk was dit een samenleggen van twee ♀ ♀.

W. V. Rubers en L. M. J. v. d. Bergh.

EEN PAAR ZILVERMEEUWEN (Larus argentatus) BROEDEND OP EEN KNOTWILG.

Zowel in 1965 als in 1966 kwam te Axel (Zeeuws-Vlaanderen) een paar Zilvermeeuwen op een knotwilg tot broeden.

De knotwilg stond te midden van een ondergelopen weide, die door dijken omringd was en omgeven door uitgestrekte spuitvelden. Op geringe afstand van de knotwilg lag een dijk, die regelmatig bewandeld werd en van waarop men het nest goed kon zien. Niettegenstaande zich meerdere andere knotwilgen in de naaste omgeving van het nest bevonden, werd twee jaar achtereenvolgens dezelfde boom gekozen. Steeds zat een vogel op het nest, terwijl het andere exemplaar meestal op het water de wacht hield. Bij het betreden van de dijk vlogen beide vogels alarmerend op, om naar het nest terug te keren zodra de dijk weer vrij was.

In beide jaren bleef een broedresultaat uit; naar alle waarschijnlijkheid zijn de beide legfels door Zwarte Kraaien (*Corvus corone*) geroofd.

Buiten het feit dat het hier om een eigenaardige broedplaats ging, is het broeden van Zilvermeeuwen in het binnenland van Zeeuws-Vlaanderen een merkwaardig verschijnsel.

Sinds lang is bekend dat Zilvermeeuwen op onverwachte plaatsen tot broeden kunnen komen. Reeds Reiser (1894) beschreef in de vorige eeuw het broeden van deze soort op de daken van de huizen aan de Bulgaarse kust. Meerdere auteurs (Mauersberger (1960), Mountfort en Ferguson-Lees (1961)) hebben dit later bevestigd. Ook in Engeland komt zulks af en toe voor, maar Took (1955) vond in 1954 minstens 200 paar Zilvermeeuwen, broedend op de daken van Dover.

Dat Zilvermeeuwen ook op knotwilgen durven broeden, lijkt in de literatuur nog niet beschreven. Wel is dit het geval bij de Kokmeeuw (*Larus ridibundus*) onlangs vastgesteld (Dittberner (1965)).

SUMMARY:

HERRING GULLS BREEDING IN A HEADED WILLOW

During two consecutive years, 1965 and 1966, a pair of Herring Gulls nested in a headed willow near Axel (Netherlands Z. Flanders). The tree stood in the middle of a

flooded meadow-land, between other willows. There were no nestresults, the eggs probably being stolen by Carrion Crows.

Some other data on abnormal nesting of Herring Gulls are given from the literature.

LITERATUUR:

- Dittberner, H. en W. (1965): Aussergewöhnliche Nistplatzwahl der Lachmöwe, *Larus ridibundus*. Beitr. z. Vogelk. 10, 5: 387—396.
 Mauersberger, G. (1960): Faunistische Notizen aus Nordost-Bulgarien. Journ. f. Ornith. 101: 113—125.
 Mountfort, G. en Ferguson-Lees, I. J. (1961): Observations on the birds of Bulgaria. Ibis 103a, 3: 443—471.
 Reiser, O. (1894): Materialien zu einer Ornith. Balcanica. II Bulgarien. Wien.
 Took, G. E. (1955): Nesting of Herring Gulls on rooftops in Dover. Brit. Birds 48, 2: 88—89.

J. van Impe.

HET VOORKOMEN VAN DE KOEKOEK (*Cuculus canorus*) IN EEN BEPERKT GEBIED.

De heer J. Erkens zond mij onderstaand kaartje van de onderlinge ligging van nesten met een ei of jong van de Koekoek, door hem bij Neerbeek-Beek,

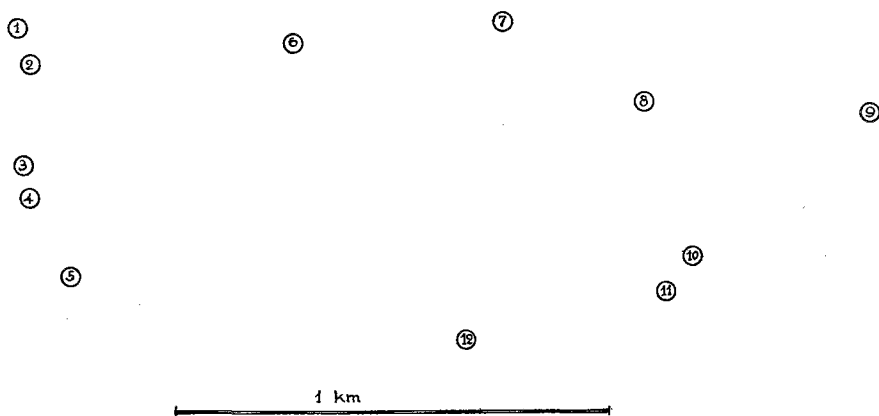

Fig. 1. nestno.	datum	inhoud
1.	27 mei	jong, net uit
2.	4 juni	ei, rose type
3.	20 mei	ei, bruinachtig type
4.	20 mei	ei, rose type
5.	16 mei	ei, bruinachtig type
6.	4 juli	jong,, ca 10 dagen oud
7.	21 juni	jong
8.	2 juni	ei, rose type
9.	2 juni	jong, ca 10 dagen oud
10.	30 juni	jong
11.	30 juni	ei, rose type
12.	8 juli	jong, ca 5 dagen oud.

L, in een beperkt gebied gevonden. Uit het type van de eieren kan naar zijn mening worden vastgesteld, dat het om 2 ♀ ♀ ging. Alle eieren, c.q. jongen, bevonden zich in nesten van de Heggemus (*Prunella modularis*), met uitzondering van no. 3, dat werd aangetroffen in het nog onvoltooide nest van een Groenling (*Chloris chloris*).

Verder schrijft de heer Erkens nog, dat de duur van het verblijf in het nest bij de Koekoek vrij sterk fluctueert en zijns inziens afhankelijk is van de hoeveelheid voedsel, welke door de Heggemus(sen) wordt aangevoerd. (H.)

GROOT LEGSEL VAN DE BOSUIL (*Strix aluco*).

In april 1965 werd in een eendenkooi bij Culemborg een nest van de Bosuil gevonden met 5 eieren.

J. M. v. d. Berg en C. Calden.

[Dit is inderdaad een hoog aantal; gewoonlijk zijn er 2—3, soms 4 en bij hoge uitzondering 5 eieren (H.).]

ONGEWONE BROEDPLAATS VAN DE RANSUIL (*Asio otus*).

Begin maart 1967 vond de heer Van Loenen te Beesd op zijn hooizolder een Ransuil, broedende op 3 eieren, welke op een baal hooi lagen. Helaas is het legsel verloren gegaan.

L. M. J. v. d. Bergh.

[Dit is in 1966 ook geconstateerd voor de Bosuil (*Strix aluco*) (zie Limosa 39: 83) (H.).]

TORENVALK (*Falco tinnunculus*) EN RANSUIL (*Asio otus*) BROEDEND IN NAAST ELKAAR STAANDE HOLLE WILGEN.

Op 10 juni 1967 trof ik in de Overwaard, in de gemeente Nieuw-Lekkerland, in een holle wilg 3 pulli aan van de Torenvalk. In de volgende wilg uit het rijtje, die op ca. 5 m afstand van de eerstgenoemde staat, vonden wij 2 Ransuil-pulli. Alle jongen van beide nesten vlogen goed uit. Afgezien van het feit, dat beide soorten zo dicht bij elkaar broedden, hetgeen ik nog nooit eerder had meegemaakt, viel mij op, dat de Ransuil in dit geval een holle boom prefereerde. Dit ondanks het feit, dat in Overwaard genoeg boomnesten (van Zwarte Kraai) voorradig zijn.

G. L. Ouweneel.

[Niethammer vermeldt voor de Ransuil: „höchst selten in alten hohlen Bäumen” (H.).]

AFWIIKENDE NESTPLAATS VAN DE IJSVOGEL (*Alcedo atthis*).

In augustus 1966 waaiden in de gemeente Weert veel bomen om tijdens een met hevige rukwinden gepaard gaand noodweer. In het uitgebreide wortelstelsel van omgewaaide Canada-populieren bleef veel aarde achter, zodat soms meer dan twee m hoge wallen ontstonden (zie de foto). Deze steile wanden werden door de Ijsvogel graag als nestplaats geaccepteerd, getuige een nest, dat mij op 29 april 1967 werd getoond door de heer H. Vanlier

en een tweede nest, dat ik vond op 15 mei 1967. Beide nestholten waren gegraven in boven beschreven steile wanden, op een afstand van 9 km van elkaar.

P. Spreuwenberg.

Foto P. SPREUWENBERG

Fig. 2. Wortelstelsel van omgewaaide Canada-populier als broedbiotoop van de IJs-vogel (*Alcedo atthis*). De Krang, Gem. Weert, L., 17 juli 1967.

ONBESCHUT NEST VAN DE BOERENZWALUW (*Hirundo rustica*).

Op 14 juni 1967 vonden wij aan een sluis langs de Linge bij Asperen een vreemd nest van de Boerenzwaluw. Het zat halverwege een sluisdeur, daar waar twee stangen bijeen kwamen en het was dus van boven niet beschut.

L. M. J. v. d. Bergh en D. A. Jonkers.

[Zie ook *Limosa* 40: 253 (H).]

ABNORMALE BROEDPLAATS VAN EEN WITTE KWIKSTAART (*Motacilla alba*).

De heer J. A. Boer maakt melding van een nest op 14 juni 1967 bij Blokum/Woltersum (Gr.), gebouwd op het motorblok van een dieselpomp, onder de beschermkap. Hoewel hij de vogels zelf niet heeft gezien, wijzen de beschrijving en foto's van nest en de 6 eieren onmiskenbaar op die van de Witte Kwikstaart. De eieren waren warm, doch dit kon ook veroorzaakt zijn onder invloed van het warme motorblok. Volgens de heer de Boer waren er twee mogelijkheden:

1. Het nest werd gebouwd voordat de motor begon te draaien en is verlaten toen het de vogels „te heet onder de voeten” werd. Dan had men het echter al moeten vinden toen de pomp werd aangezet, daar men tenminste moet aannemen, dat men toen ook bij het luikje moest zijn voor een of ander kraantje.

2. Het nest werd gebouwd op de al draaiende motor. Ondanks de isolerende werking van het nest moet het dan wel erg warm geworden zijn. Bovendien lijkt een trillende motor voor de vogels niet zo prettig.

[Persoonlijk lijkt mij zijn eerste veronderstelling de waarschijnlijkste. Ik verwijs nog naar Limosa 32: 227, waar melding wordt gemaakt van een nest van deze vogel in een in gebruik zijnde en rijdende benzine-tankwagen. Het ouderpaar vloog met de wagen mee en broedde in de rustpausen; de jongen vlogen uit (H.).]

NEST VAN DE WITTE KWIKSTAART (*Motacilla alba*) MET 12 EIEREN.

Op 8 juni 1967 vond ik met mijn collega W. P. ten Klooster op de Rot-tumerplaat een nest van de Witte Kwikstaart met 12 eieren. De mogelijkheid, dat hier twee wijfjes in één nest hebben gelegd, is uiteraard niet uitgesloten. Er broedden overigens dat jaar slechts 3 à 4 paartjes Witte Kwikstaarten op het eiland.

S. Braaksma.

[In de collectie van het Rijksmuseum in Leiden bevindt zich een legsel van 10 eieren, verzameld te Noordwijk, eind april 1921. Hierbij is echter duidelijk te zien, dat deze eieren van twee ♀♀ afkomstig zijn (van elk 5). In het Belgisch tijdschrift „De Giervalk” (1959: 109) wordt melding gemaakt van 11 jongen in één nest en wel één van 3 dagen, één van 6 dagen en 9 van ca. 10 dagen oud (H.).]

TWEE BROEDSELS PER SEIZOEN VAN DE BRAAMSLUIPER (*Sylvia curruca*).

Ook dit jaar (1967) constateerde ik weer in 3 gevallen, dat de Braamsluiper twee legsels produceerde; voor 1966 zie Limosa 40: 251. Het tweede legsel was dan niet het gevolg van het feit, dat het eerste legsel mislukt was. M.i. speelt het weer hierbij niet zo'n belangrijke rol, aangezien dit door mij in de slechte zomer van 1965 ook reeds geconstateerd was.

J. Erkens.

[In De Ned. Vogels (p. 260) wordt één broedsel vermeld (H.).]

ZEER LAAT BROEDSEL VAN DE KOOLMEES (*Parus major*).

In een tuin in Bilthoven-N is op 6 november 1967 nog een Koolmezennest uitgevlogen; de jongen werden 10 november nog door de ouders gevoerd (zie Vogeljaar 15: 461).

(H.)

AFWIJKENDE NESTPLAATS VAN EEN GOUDVINK (*Pyrrhula pyrrhula*).

Omstreeks half mei 1967 vonden wij in de Mariënwaardse eendenkooi te Beesd een nest van de Goudvink, dat was gebouwd op ca 2½ m hoogte in een stapel gekapt griendhout. Het was tevens de eerste maal dat het broeden van deze soort hier werd vastgesteld.

J. M. v. d. Berg en C. Kalden.

VROEG LEGSEL VAN DE SPREEUW (*Sturnus vulgaris*).

Op 1 februari 1967 werden in een nest onder de pannen, bij Ureterp (Fr.), 2 Spreeuweneieren gevonden (zie Vanellus 20: 70).

[Normaal valt volgens De Ned. Vogels (p. 77) de broedtijd in de 2e helft van april en mei (H.).]